

SKUPŠTINA GRAĐANA MOSTARA

Opće informacije

www.mostargradimo.ba

Razvoj demokratskog
učešća u
Gradu Mostaru

SKUPŠTINA GRAĐANA MOSTARA

Opće informacije

1. Šta je skupština građana?

Skupština građana je novi oblik demokratskog djelovanja koji omogućava donošenje odluka na nivou grada, države ili međunarodne zajednice kao što je Europska unija. Skupština građana se formira nasumičnim odabirom grupe građana uz primjenu demografskih kriterija koji se odnose na spol, dob, itd. Grupa kao takva predstavlja mikrokosmos grada, odnosno zemlje. Uloga skupštine građana je provođenje temeljne analize određene teme, raspravljanje o različitim rješenjima, razmatranje njihovih prednosti i nedostataka i donošenje konačne preporuke ili odluke.

2. Koja je svrha organiziranja skupštine građana?

Skupštine građana donose visokokvalitetne i dobro promišljene odluke. Zahvaljujući postupku nasumičnog odabira i primjeni demografskih kriterija za određivanje sastava grupe, može se pretpostaviti da je pri donošenju konačne preporuke razmotreno opće dobro zajednice, čime se osigurava dobra osnova za odlučivanje o pitanjima vezanim za lokalnu zajednicu, odnosno državu u cjelini.

3. Gdje su sve skupštine građana do danas formirane?

Skupštine građana su posljednjih godina u različitim oblicima organizacije formirane u brojnim državama, između ostalog, u Australiji, Irskoj, Poljskoj, Kanadi, Belgiji, Francuskoj, Sjedinjenim Američkim Državama i Ujedinjenom Kraljevstvu, kako na lokalnoj tako i na državnoj razini.

4. O kojem obliku demokratije se radi?

Skupštine građana su oblik deliberativne demokratije, odnosno demokratije u kojoj su rasprava i vijećanje u grupi nasumično odabranih osoba ključna komponenta procesa odlučivanja. Vijećanje podrazumijeva sagledavanje prednosti i nedostataka predloženih rješenja te njihovih dobrih i loših strana tokom rasprava u malim grupama ili na plenarnim zasjedanjima. Ovaj pristup potiče učesnike na upoznavanje sa različitim perspektivama i gledištima kako bi bolje sagledali potencijalni utjecaj provedbe određenih rješenja na život ljudi ili životnu sredinu.

5. Ko vodi skupštine građana?

Dobra je praksa da koordinacioni tim, koji je neovisan od javnih institucija nadležnih za predmetnu temu, osmisli i vodi skupštinu građana. U slučaju Skupštine građana Mostara proces je pokrenut i proveden od strane Vijeća Europe. Cilj Vijeća Europe je učiniti ovaj proces održivim i omogućiti da ga u budućnosti vode lokalni akteri.

6. Zašto se građani biraju nasumično?

Nasumični odabir omogućava članovima skupštine neovisnost u njihovom odlučivanju. Oni se mogu usredotočiti na svoj zadatak bez da im pažnju odvlače izbori, stranačka politika ili kampanje za prikupljanje sredstava.

7. Šta se događa s preporukama skupštine građana?

Najbolja praksa je dogovoriti se o prethodnoj izjavi lokalnih ili vlasti na državnoj razini da će se preporuke skupštine građana provoditi ako dosegnu određeni prag podrške članova skupštine (npr. 80 %). Vlasti u najmanju ruku raspravljaju o preporukama koje su im predočene i na njih daju odgovor.

8. Po čemu se skupština građana razlikuje od redovnih javnih rasprava?

Sastav skupštine građana odražava niz demografskih kriterija relevantnih za zajednicu te je skupština građana u tom pogledu reprezentativnija od redovnih javnih rasprava. Skupštinski sastanci započinju fazom učenja, a prezentacije održavaju stručnjaci i nevladine organizacije. Za cjelokupni proces obično treba izdvojiti veliki broj sati. Skupština građana je stoga u poziciji da detaljno razmotri određenu temu i pruži kvalitetna rješenja kojima se može vjerovati.

9. Ko može postati član skupštine?

U slučaju Skupštine građana Mostara, svaki stanovnik Mostara s navršениh 16 godina može postati član skupštine. Poziv će se prvobitno slati nasumično odabranim domaćinstvima, dok će konačna grupa od 40 članova skupštine biti nasumično odabrana među onima koji su se registrirali za učešće. Određeni kriteriji nepodobnosti ipak se primjenjuju, npr. ako je osoba imenovana na političku funkciju ili je državni službenik/ca na visokoj razini i njegov/njen rad je povezan s temom skupštine. Kriteriji nepodobnosti jamče kredibilitet procesa.

10. Koja je uloga nevladinih organizacija u skupštini građana?

U radu Skupštine građana Mostara svaki akter ima posebnu ulogu, uključujući institucije, neformalne grupe građana i nevladine organizacije. Svi oni imaju pravo predlagati teme koje će se obrađivati tokom faze učenja u okviru Skupštine, i stručnjake koji će imati prezentacije, te iznositi vlastite preporuke. Više o pravima aktera možete pročitati u Pravidniku o skupštini.

11. Učestvuju li političari u radu skupštine?

U slučaju Skupštine građana Mostara, predstavnici gradonačelnika i gradski vijećnici iz svih političkih koalicija pozvani su da sudjeluju u nadzornom timu, ali ne mogu biti imenovani za članove skupštine. Nadzorni tim osigurava da se koordinacioni tim pridržava standarda skupštine.

12. Koliko dugo traje skupština građana?

Skupštine građana su prema definiciji dugoročni procesi. Njihovi sastanci mogu trajati po nekoliko sedmica ili mjeseci, ovisno o temi, budžetu i strukturi procesa.

13. Zašto se građanima isplati članstvo u skupštini?

Kada osoba postane član skupštine, u poziciji je da utiče na razvoj grada, odnosno države. Takvo iskustvo doprinosi ličnom osnaženju. Članovi skupštine kroz svoj angažman stiču nova znanja i upoznaju nove ljude. Treba napomenuti da članovi skupštine za svoj angažman primaju naknadu.

Jesu li skupštine građana zamjena za Gradsko vijeće?

Skupština građana organizirana svake godine ili 2-3 puta godišnje dodatak je trenutnom političkom sistemu. Gradsko vijeće formalno-pravno mora da odobri odluke i preporuke skupštine građana.

Ko obično pokreće organizaciju skupštine građana?

Skupštine građana mogu se formirati na inicijativu javnih vlasti ili organizirati kao nezavisni proces. Prednost formiranja skupštine građana na inicijativu javnih vlasti leži u potencijalno većem političkom ulogu i samim tim većoj vjerovatnoći provedbe preporuka. Skupštine građana u pojedinim zemljama obično organiziraju javne vlasti.

Koje su koristi za javne vlasti od održavanja skupštine građana?

Glavna korist organiziranja skupštine građana za javnu vlast je sticanje uvida u stavove građana o tome šta bi bilo najbolje rješenje za određenu problematiku nakon detaljne analize i razmatranja mogućih rješenja. Skupštine građana daju promišljene preporuke na koje se javne vlasti mogu osloniti.

Vijeće Evrope je vodeća organizacija u oblasti ljudskih prava na kontinentu. Čine je 47 zemalja članica, uključujući sve članice Evropske unije. Kongres lokalnih i regionalnih vlasti je institucija Vijeća Evrope, odgovorna za jačanje lokalne i regionalne demokratije u svojih 47 zemalja članica. Sastavljen je od dva doma – Dom lokalnih vlasti i Dom regiona, te tri komiteta, i okuplja 648 izabranih zvaničnika koji predstavljaju više od 150 000 lokalnih i regionalnih vlasti.

www.coe.int/congress

The Congress

Le Congrès

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE